

א ה ב ה

נגד

דעות קדומות

הגיוניים כביכול:

- מינהגי האוכל, הרגלי החיים ושאר הדברים הקטנים הקובעים כה הרבה בחיי יומיום של זוג נשוי, שונים מדי.
- המפגש שונה מדי: הבעל הספרדי יכה את אשתו, יבגוד בה, יאסור עליה לציאת עם חברותיה וחבריה; האשה הספרדית לא תהיה נאמנה.
- נגד כל הנימוקים יכולה להזדקק רק תשובה אחת: התשובה של ההיום.
- כדי לברר מהי תשובה זו, חדר "העולם הזה" בחדשים האחרונים, לחייהם הפרטיים של זוגות "מעורבים". הוא בדק מקרים רבים, אשר שדושה מהם, אופייניים במיוחד, הוא מביא להלן.
- בסך הכל היו המסקנות מיסמך מעורר. הוא לא העלים את התקלות הרבות העומות בדרך מיוזג העדות. אולם הוא הוכיח כי ההתפתחות היא מן המהיר של המשפט הקדום אל אור האהבה.

לפני כמה חדשים הודיעו אזרחי המדינה בקראם כי כן רצה את אמו במערכת טירה, הסיבה למעשה האכזרי היתה מוזעזת עוד יותר: האם התנגדה לנשואי בנה עם צעיר רח עיראקית, אותה אהב בכל נפשו, מררה את חייו, לעגה לחיות השחורות.

היה זה מקרה בודד במיוחד. אולם הבעיה האפורה הקפתתת מאחוריו פוערת בחיי-הם הפרטיים של צעירים רבים, גם כשאניה קופצת אל הכותרת הראשית.

הרקע הוא פשוט. אף כי עוד רבות המחיצות הבינעדתיות בארץ (העולם הזה 830 והלאה), הרי בקרב הדור הצעיר שוב נעו למים התחומים. צעירים אלה, כבואם לעשות את הצעד הגורלי וההתעצב בפני ה-רב, נתקלים לרוב בקשיים רבים.

לא תמיד משתמשים ההורים דוקא בני-מוק הישר. בהסתמך על העובדה שנסינום בחיים גדול הרבה יותר מזה של בניהם, הם מנפנים לנגד עיניהם שדל של נימוקים

שולמית וישראל: על אף ההורים

כשנכנסה שולמית לקורס החובשים של מגן-דוד-אדום בתל-אביב רצתה רק להשלים את הידיעות שרכשה בחטיבת יפתח, בנגב. כשעזבה את הקורס היתה כבר ארוסה. ישראל קריס, חשמלאי לפי מקצועו, שרצה אף הוא ללמוד פרק בעזרה-ראשונה, התאהב בה. ביקש את ידה. לפי כל הכללים יכול היה הזוג לצפות למימוש מהיר של רצונם להתחיל בחיי משפחה משותפים.

אלא שישראל בן למשפחה רוסיה ואילו משפחתה של שולמית עלתה מעיראק. שתי המשפחות ותיקות מאוד בארץ, בשתייהן השתרשו דעות קדומות חזקות מאוד על בני העדה השניה. "להתחתן עם ספרדיה" — שאלה אמו של ישראל, "בשום אופן לא ארשה שיקרה דבר כזה במשפחתנו!"

"אשכנזי?" שאל באותה תדהמה אביה של שולמית, "אני אעדיף לזרוק את בתי לים, מאשר לתת את הסכמתי." הוא הפעיל ידידי משפחה שיניאו את בתו מהחלטתה. הורי הבחור השתדלו אף הם להניא את בנם, אך לשון — מנוי וגמור היה עם הזוג להתחתן. לבסוף, לא היתה ברירה. הם ניגשו לוועד-הקהילה, נרשמו לנשואין.

את הטכס ערך רב ספרדי. קרובי החתן רצו שהכלה תסתובב את שבעת הסיבובים המסורתיים סביב החתן — קרוביה לא רצו. "זה מינהג אשכנזי, לא מינהג שלנו. ובכלל — מה היא, שאלו, "תרנגולת?"

בנשף נפגשו לראשונה הורי הזוג, רק בקושי החליפו כמה מלים. השולחנות היו ערוכים בשני אנפים — אחד אשכנזי, אחד ספרדי, הזוג הנשוי באמצע. המשפחות אף לא הצטרפו לצילום משותף.

כיום יש לזוג ילדה בת שנה. ארבעת הסבים, המבקרים את נכדתם, הופתעו לגלות כי בכל זאת יכול שחור להתערב עם לבן — ובהצלחה.

מרים ויעקב: בלי שום מכשול

מרים היא תימניה, ילדת הארץ. יעקב כנעני הוא יליד הונגריה, עלה ארצה לפני שבע שנים. לפני כן היה שמו קליין. הם הכירו זה את זה במקרה, כאשר ביקר יעקב מכרה שעבדה בחנות לניברשות, באותה חנות עבדה גם מרים. היא עמדה במקרה בפתח החנות וחברתה לעבודה הצביעה עליה ליעקב, אמרה לו שתשאר אצלה את הספר שרצה ממנה, היא נתנה לו את הספר, וכשביקש, יותר מאוחר גם את ידה, הסכימה.

ליעקב, שהוריו ניספו בהונגריה, לא היו כל קשיים. קרוביו, עולים חדשים אשר כמעט לא ידעו מה זה תימני, רק התפלאו מדוע אינו מתחתן עם הונגריה כמוהו. גם בפני מרים לא עמדה כל בעיה — הוריה לא הביעו כל התנגדות לנישואין. היא עזבה את עבודתה, עוסקת עתה רק בניהול משק-ביתה. "אין שום בעיה בנישואין", אומרת היא, "גם הונגרים אוהבים דברים חריפים".

יעקב, זמר מקצועי המשתלם בפיתוח-קול והרמוניה, אינו מרבה בבלות, מעדיף את ביתו וחברת אשתו. לעתים מבקרים הם בבית הוריה, "אני מרגיש שם מצויין", אומר יעקב. ערב אחד או שניים לשבוע מבקרים הם בקונצרט, במוזיאון או בקולנוע — הכל לפי טעם אירופי מובהק.

מרים, שאינה מדברת ערבית, אופיינית לדור שלם של בני העולים התימנים הראשונים, אינה מכירה בכל הבדל בינה לבין בחורה אשכנזיה. בין חבריה, צעירים מכל העדות, ואילו אחת מחברותיה, תימניה, נשואה אף היא לאשכנזי, יליד-פולין.

"לפני שהתחתנו, אמרה בעלת-הבית לבעלי שיחשוב היטב לפני שיעשה את הצעד, כדי שלא יתחרט אחר-כך. איני יודעת אם התכונה דווקא לעובדה שאני תימניה", אמרה מרים. "אם כן, אני חושבת שהוכחנו שטעתה."

שרה ויצחק: אין כל הבדל

יצחק גרוסמן הוא גינזי. אשתו שרה שחורת-שיער ושחומת-עור. התוצאה: בנם ניני הוא בלונדי. כשהודיע יצחק, לפני 13 שנה, לבן-דודו שהוא חושב להתחתן עם בת משפחה פרסית, הזהיר אותו בן-דודו:

"אל תיפול בידי החברה ההם. הם כולם סכינאים. אשתך תאכיל אותך פיתה עם פלאפל כל הזמן." הזהרה לא הבהילה אותו.

הוא ראה את שרה לראשונה מטיילת על שפת-הים בשבת אחר-הצהריים, החליט להכיר אותה מקרוב. הוא עקב אחריה עד שהגיעה לביתה, ביקש לקבוע פגישה. "חשבתי שהוא גורא חצוף", נזכרת עתה שרה.

כאשר ביקש את ידה נתקל בהתנגדות חריפה מצד הוריה. לא קל היה לו לשכנע אותם: הוא היה בודד בארץ, יוצא-קיבוץ חסר-אמצעים — ונוסף לזה, יליד טרנסילבניה. לבסוף הסכימו בכל זאת ההורים. עתה יש למרים ויצחק שלשה ילדים, גרים בשכון של ותיקי ההסתדרות אשר 95% מדייריו אשכנזים.

בבית הוריה של שרה נחשב יצחק, העובד כנהג בשגרירות האמריקאית בתל-אביב, כבן בית. הם גם הספיקו לשנות את דעתם על האשכנזים בכללם, אינם חושבים אותם ל"חסם נואפים". שרה, מצידה, למדה כמה מלים באידיש, כדי שתוכל לשוחח עם חמותה, שעלתה ארצה לפי שלש שנים. "בשביל אמי, לא היה כלל חשוב מה מוצאה של אשתי", אומר יצחק. היא אשה בעלת חינוך, רחוקה מצרות-עין עדתית. כשהייתי צעיר אמרה לי שלא איכפת לי אם אתחתן אפילו עם צוענית — העיקר שתהיה אשה טובה."

כאשר שאל אבינועם, בנם הבכור בן ה-11: "איזה חצי שלי אשכנזי ואיזה ספרדי?" לא ידעו הוריו מה לענות. בעיניהם אין כל הבדל בין שני הנצאים.